

Enerģētikas politika Latvijā jaunajos apstākļos - ietekme uz ekonomiku

Jurģis Miezainis 03.11.2022

Vai Latvijai ir plānošanas dokumenti enerģētikas politikai?

- ▶ Nacionālais klimata un enerģētikas plāns. 2021.gads -2030.gads
 - ▶ Paredz rīcībpolitikas, Saistošo mērķu sasniegšanai.
 - ▶ Fiskālos risinājumus - dekarbonizācijas veicināšanai
 - ▶ Resursu un piegādes ķēžu dažādošana.
- ▶ Šobrīd tiek pārskatīts atbilstoši, jaunajiem ES mērķu rādītājiem
 - ▶ Mērķu scenāriju sasniegšanai ir ļoti maz izmaksefektīvu risinājumu.
 - ▶ Elektrifikācija - elektroenerģijas patēriņa palielināšana
 - ▶ Būtisks uzsvars jāliek uz vietējo resursu izmantošanu - ne dekarbonizāciju.
 - ▶ Būtiski izaicinājumi rodas - pieprasījuma jaudu ģenerēšanā, ko nodrošina pamatā ar dabasgāzi.

Klimata un Enerģētikas ministrija IAK 01.2023

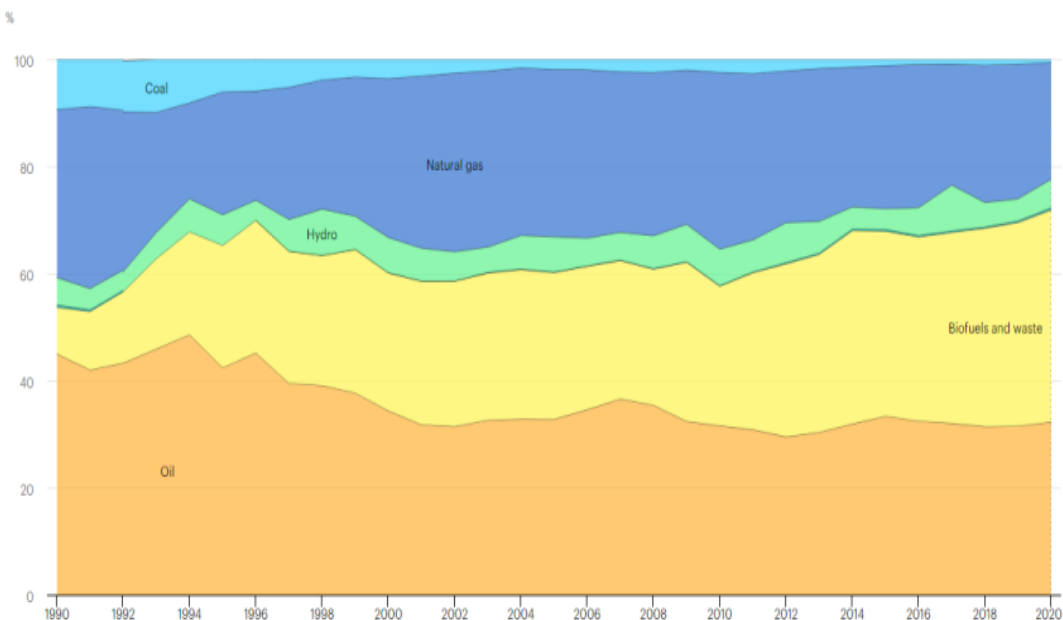
*Galveno darbības rādītāju izlase

- Igaunija ir Eiropas savienības viena no enerģētiski neatkarīgākajām dalībvalstīm - aptuveni **70%** primāro energoresursu sastāda vietējas izcelsmes - degslānekļis. Pēc Eurostat datiem 2020. gadā importa atkarība sastādīja tikai **10,5%**

Atbilstoši Igaunijas Nacionālajam enerģētikas un klimata plānam - Igaunija neplāno atteikties no degslānekļa izmantošanas, bet investēt modernizācijā, atsakoties no tiešās sadedzināšanas metodes pielietošanas. *https://energy.ec.europa.eu/system/files/2022-08/ee_final_necp_main_en.pdf

Latvija

Total energy supply (TES) by source, Latvia 1990-2020

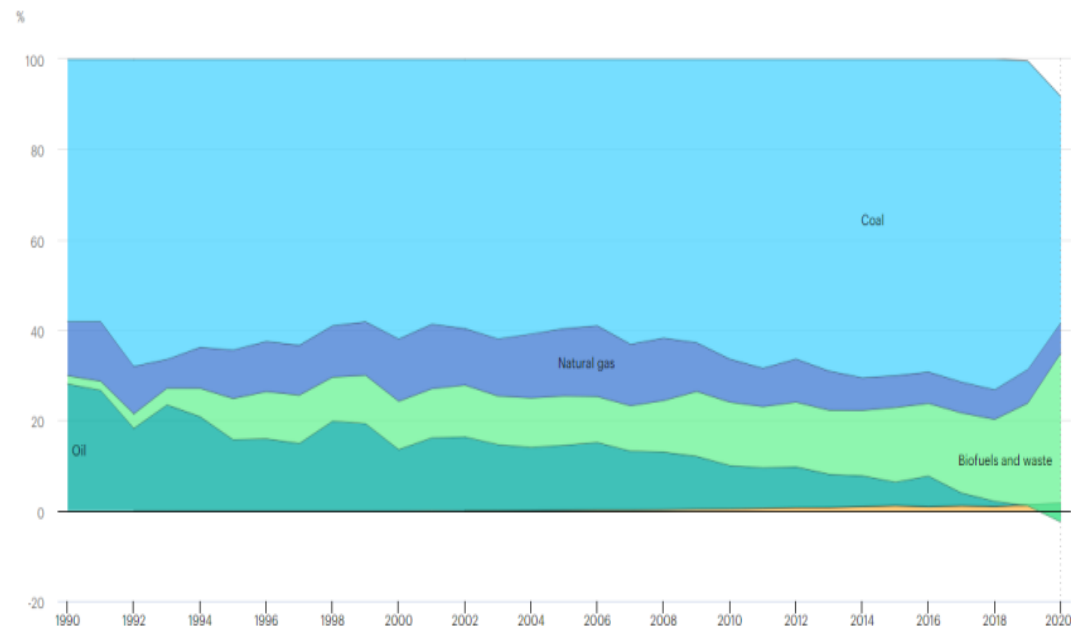

IEA. All rights reserved.

● Coal ● Natural gas ● Hydro ● Wind, solar, etc. ● Biofuels and waste ● Oil

Igaunija

Total energy supply (TES) by source, Estonia 1990-2020

IEA. All rights reserved.

● Coal ● Natural gas ● Biofuels and waste ● Oil ● Hydro ● Wind, solar, etc.

Energoresursi Latvijā

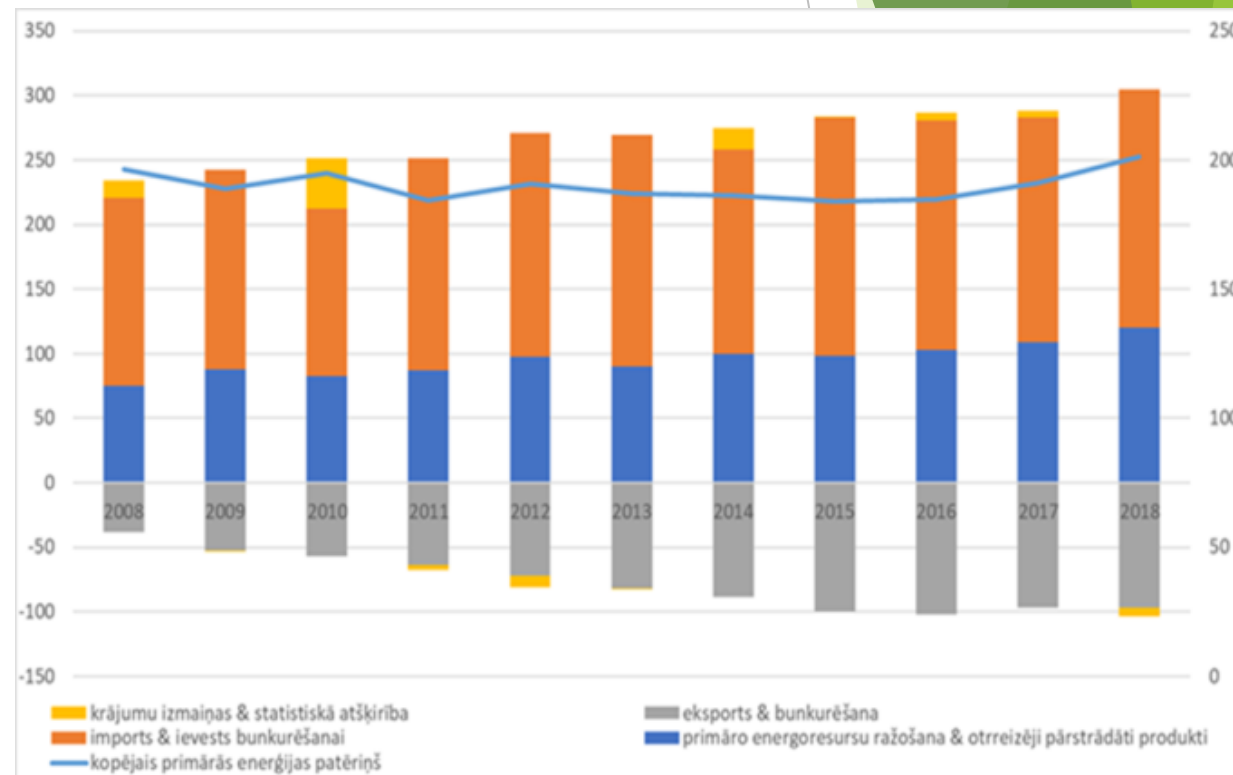
- Pamatā Latvijā dominē - Importēti fosilie energoresursi

Vietējas izcelsmes

- ▶ Biomasa
- ▶ Kūdra
- ▶ Saule
- ▶ Vējš
- ▶ Hidro

Importa

- ▶ Nafta
- ▶ Dabasgāze
- ▶ Akmeņogles

Iespējas

► Siltumenerģija

- Plašāka biomasas izmantošana
 - kūdras un koksnes biomasas sajaukumu
- Atliekproduktu izmantošana enerģijas ražošanā.
- Atlikuma siltumenerģijas savākšana novadīšana patērētājiem

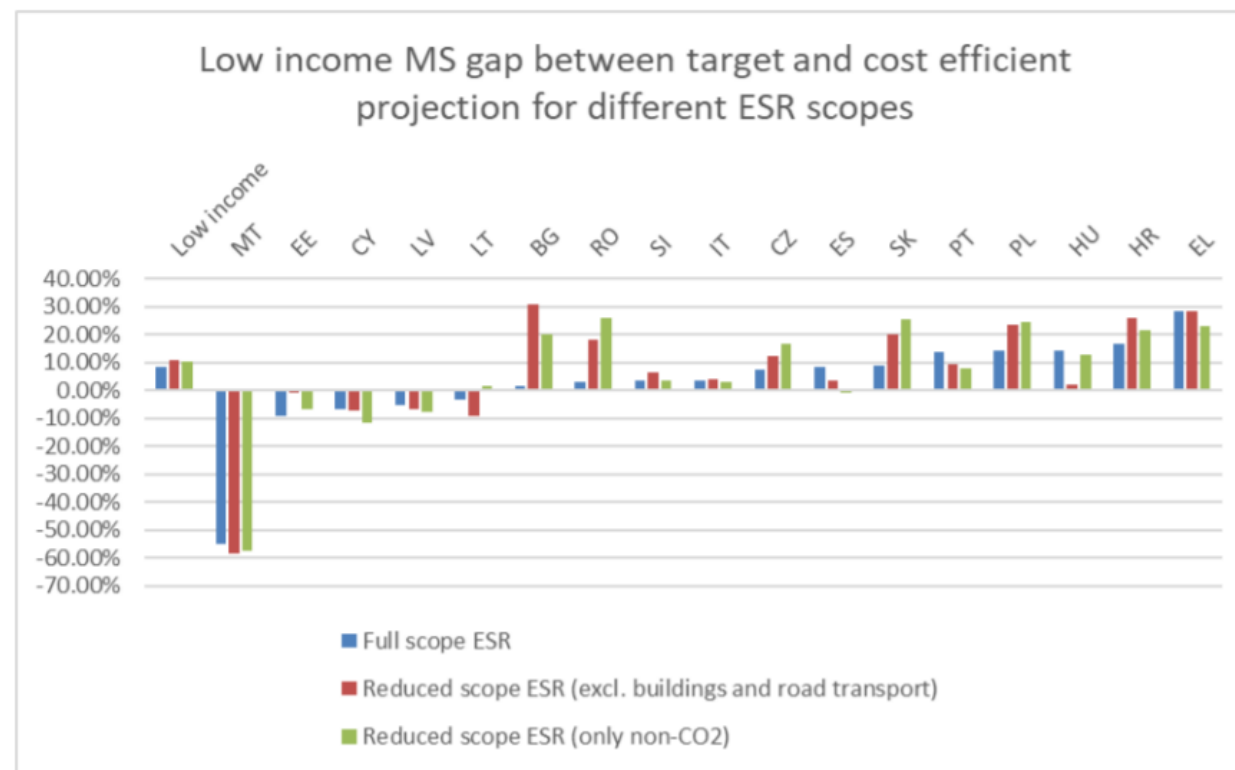
► Elektroenerģija

- Atjaunojamo resursu plašāka ieviešana. (vēja enerģija, saules enerģija)
- Koģenerācija, izmantojot vietējos resursus, nodrošinot siltuma izmantošanu CSA.

► Diversificētas resursu piegādes

- Nepasargā no straujām tirgu svārstībām.

Figure 19: Impact of reduced scope on surplus (gap) between target and cost efficient projections for low income Member States

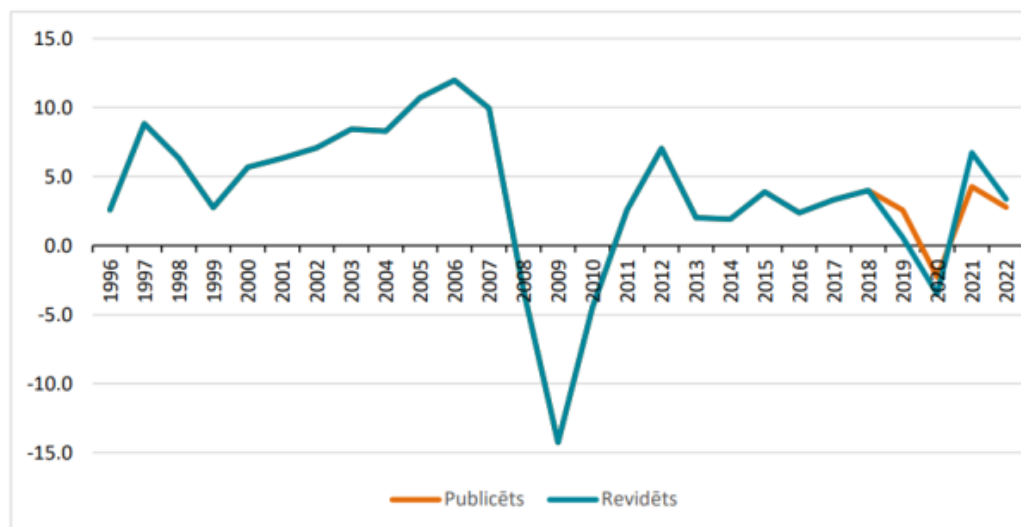

Tautsaimniecību ietekmējošie faktori

- ▶ **2023.gadā ekonomikas attīstību turpina ietekmēt ģeopolitiskā situācija un nenoteiktība, augstās cenas un banku procentu likmju celšanās. 1.ceturksnī ekonomikas pieaugums apstājās, bet 2.ceturksnī IKP jau samazinājās par 1,1%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni. Šī gada 1.pusgadā IKP bija par 0,6% mazāks nekā pirms gada.**

<https://www.em.gov.lv/lv/latvijas-makroekonomiskais-apskats>

1. attēls. IKP izmaiņas salīdzināmajās cenās, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, pirms un pēc revīzijas 1996. – 2022. gadā, %

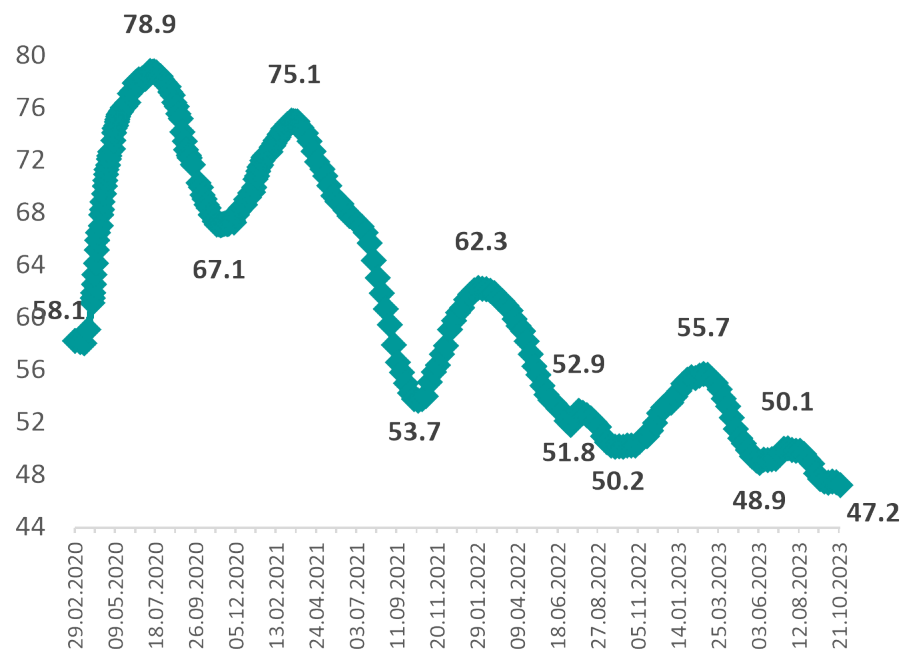

https://stat.gov.lv/sites/default/files/Metadati/IKP_2023_gada_revizija_29092023.pdf

Par spīti IKP samazinājumam darba tirgus ir noturīgs.

Reģistrēto darba meklētāju skaits

tūkstoši

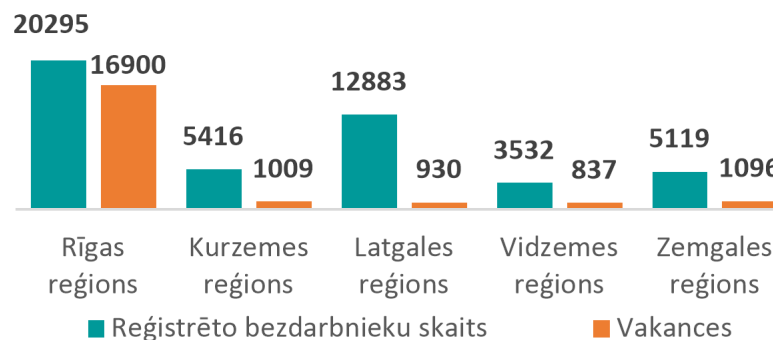
Reģistrētais bezdarba līmenis

procentos

Pirms Covid-19	1.viļņa maks.	2.viļņa maks.	Situācija pēc 2. viļņa	
07.03.2020.	09.07.2020	12.03.2021	31.01.2022	23.10.2023
6,38%	8,67%	8,25%	6,88%	5,30%

Bezdarbnieku skaits un vakances pa reģioniem

2023.gada 23.oktobris

EM darba spēka prognozes

Valsts tēriņi energoresursu cenu krīzes risināšanai

- ▶ Kopā energokrīzes atbalstos valsts izmaksājusi;
 - ▶ 2022.gadā 603,5 milj. Eur
 - ▶ 2023. gadā 447,8 milj. Eur

Apstiprinātie energoatbalsta pasākumi, milj. eiro

Pasākumi	2021	2022	2023		2024	
	Izpilde	Izpilde	Plāns	Novērtējums (16.10.2023)	Izpilde (31.08.2023)	Plāns
KOPĀ	1.9	603.5	652.0	484.2	417.3	50.0
% no IKP	0.0%	1.4%	1.5%	1.1%	1.0%	0.1%
Kompensējošie pasākumi cenu pieauguma samazināšanai KOPĀ	1.9	339.6	547.0	363.0	356.7	0.0
Sociālie pabalsti KOPĀ	0.0	240.4	74.6	60.7	60.6	0.0
Atbalstam elektroenerģijas/sadales tarifu pieauguma kompensēšanai****	0.0	0.0	30.5	30.5	0.0	0.0
Atbalsts energoefektīvajiem uzņēmumiem	0.0	23.5	0.0	0.0	0.0	0.0
Cits atbalsts (nav iezīmēts)*****	0.0	0.0	0.0	30.0	0.0	50.0

Datu avots: FM novērtējums, ņemot vērā Ekonomikas ministrijas, BVKB sniegtos operatīvos datus par izmaksām (atbalsta aizsargātajiem lietotājiem izmaksās norādīts finansējums, kas attiecināms uz attiecīgo atbalsta periodu, nevis izriet no Valsts kases pārskatiem par izmaksām), Labklājības ministrijas informāciju.

* Dati par atbalstu aizsargātajiem lietotājiem no Ekonomikas ministrijas (līdz 31.05.2023)

** Norādītais finansējums ir ietekme uz vispārējās valdības budžeta deficītu. Faktiskās izpildes dati var tikt precizēti, ņemot vērā no EM saņemto informāciju.

*** Finansējums šim mērķim 2022.gadam kopumā ir 20,6 milj. eiro, t.sk. 6,5 milj. eiro paredzēts kā Covid-19 atbalsta pasākums.

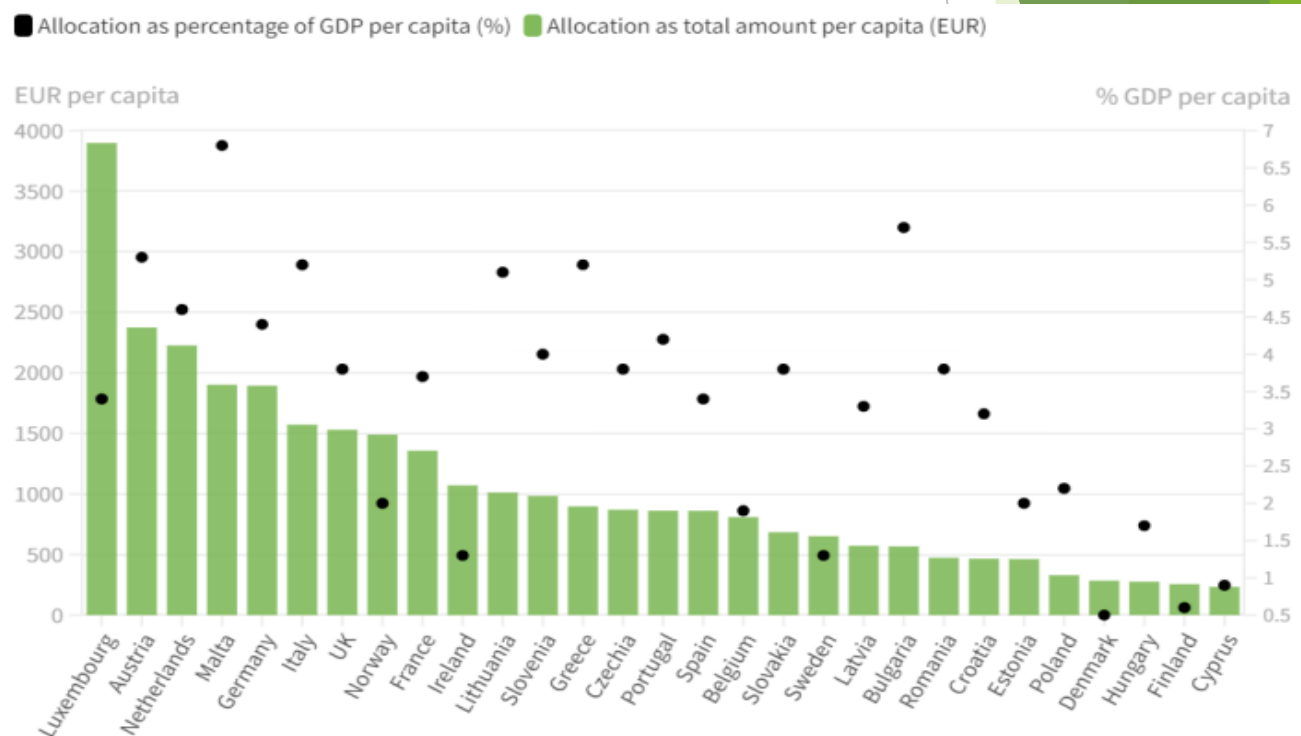
**** Grozījumi likumā "Par valsts pensijām" (pieņemti Saeimā 14.07.2022).

***** 2023.gadā 30,5 milj. eiro sadales tarifu pieaugumu kompensē no valsts budžeta un sedz no Latvenergo dividendēm (ar 12 milj. eiro ietekmi uz vispārējās valdības budžeta bilanci).

2024.gadā finansējums atbalstam elektroenerģijas tarifu pieauguma kompensēšanai tiks segts no Latvenergo dividendēm (bez ietekmes uz vispārējās valdības budžeta bilanci).

ES dalībvalstu tēriņi uz atbalsta pasākumiem

- ▶ Valstis laika posmā no 2021 - 2023.gadam veica virkni intervenču, lai samazinātu cenu «šoka» ietekmi.
 - ▶ Valstīs, kuras izmantoja būtiski vairāk vietējos resursus - atbalsta nepieciešamība mazinājās.

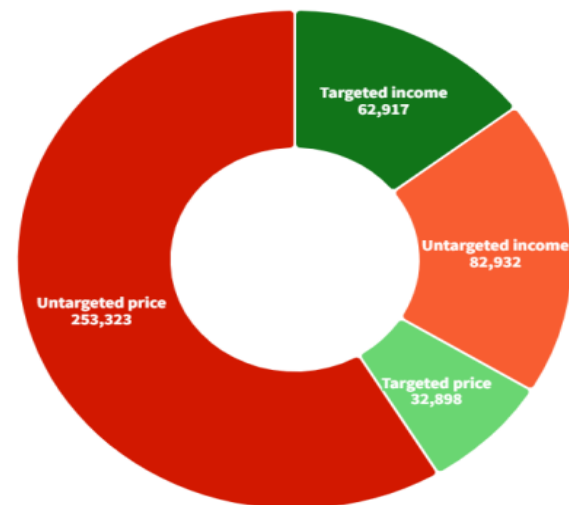

<https://www.bruegel.org/dataset/national-policies-shield-consumers-rising-energy-prices>

ES - dalībvalstu īstenotie pasākumi

- ▶ Tomēr visas ES dalībvalstis izmantoja iespēja veidot dažādus atbalsta mehānismus, kā atļautas «subsīdijas»
 - ▶ Uz to norāda -> nemērķēto pasākumu īpatsvars

Allocated and earmarked funding to shield EU's households (Sep 2021 - Jan 2023), € million.

Source: Authors' own elaboration. Bruegel. • Note: The estimates refer to measures targeting households in EU27. Please note that a large share of untargeted, price-distorting measures do not exclusively support households but firms as well. Following a correction of a measure categorization for Greece, the data has been updated on 31/07/2023.

Country / Policy	Reduced energy tax / VAT	Retail price regulation	Wholesale price regulation	Transfers to vulnerable groups	Mandate to State-owned firms	Windfall profits tax	Business support	Other
Italy	✓	✓		✓		✓	✓	
Latvia	✓	✓		✓			✓	
Lithuania	✓	✓		✓		✓	✓	✓
Luxembourg	✓	✓		✓		✓	✓	
Malta		✓	✓		✓		✓	✓
Netherlands	✓	✓		✓		✓	✓	
Norway	✓	✓		✓		✓	✓	
Poland	✓	✓		✓		✓	✓	
Portugal	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Romania	✓	✓		✓		✓	✓	
Slovakia		✓		✓	✓	✓	✓	
Slovenia	✓	✓	✓	✓		✓	✓	
Spain	✓	✓	✓	✓		✓	✓	
Sweden	✓	✓		✓		✓	✓	✓

Vai Latvijā ir dārgāki energoresursi, kā citur?

- ▶ Latvijā ir būtiski izaicinājumi Elektroenerģijas cenas smazināšanai, tā kā tā ir viena no augstākajām ES un ir nepieciešami reģionāla līmeņa risinājumi, lai samazinātu dabasgāzes cenas ietekmi un ģenerāciju trūkumu.
 - ▶ Jaunu lieljaudas AER ģenerējošo jaudu uzstādīšana
 - ▶ Starpsavienojumu izveide
 - ▶ Uzglabāšanas tehnoloģijas
 - ▶ Patēriņa stimulēšana, lai samazinātu infrastruktūras izmaksas.
- ▶ Latvijā importēto energoresursu cenas kopumā ir saistītas ar globālo cenu līmeni.
 - ▶ Lokālā līmenī gala cenu patērētājiem ietekmē
 - ▶ Fiskālā politika
 - ▶ Infrastruktūras izmaksas
 - ▶ Konkurences aspekti

Elektroenerģijas cena (11.09. - 17.09.2023.)

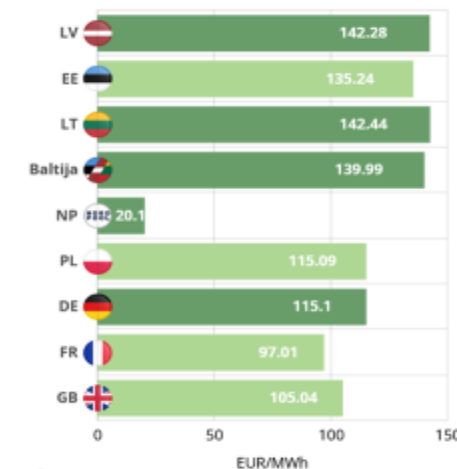
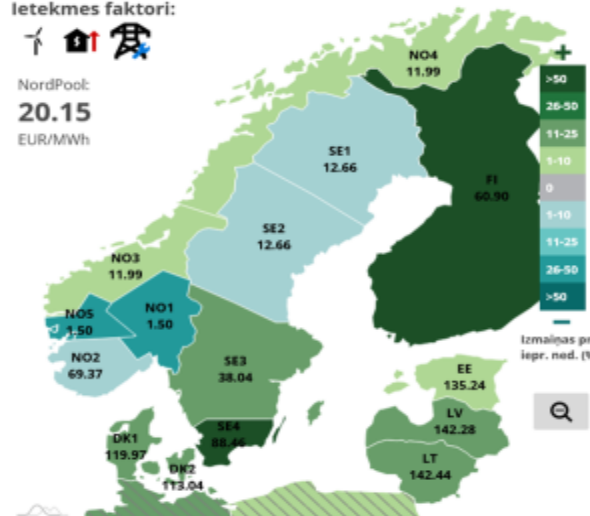
Ietekmes faktori:

NordPool:

20.15

EUR/MWh

Baltijas degvielas cenas (DD)

Cenu ietekme uz paradumiem un sektoriem

Elektroenerģija.

- ▶ Pretēji nepieciešamībai veicināt elektroenerģijas patēriņu, tas turpina samazināties.
- ▶ Ir vērojama tieša sakarība, kaut gan ar nobīdi rūpniecības sektoru un citiem energointensīvajos sektoros.

izmaiņas %, pret iepriekšējo gada attiecīgo mēnesi

	2023																	
	Apr	Maiv	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	Maiv	Jun	Jul	Aug	Sep
Elektroenerģijas patēriņš																		
Patēriņš kopā	1.0	-0.7	-3.4	-9.1	-0.1	-9.9	-6.8	-4.0	-6.2	-4.1	-2.7	-3.9	-7.5					
Rūpniecība	-2.8	-4.5	-6.3	-10.5	-2.7	-10.1	-8.4	-6.6	-7.4	-2.6	-2.1	-4.5	-4.3					
Pakalpojumi	9.4	7.3	1.1	-7.8	5.0	-8.7	-2.4	1.5	-3.7	-2.7	0.3	-3.5	-8.6					
Tirdzniecība	8.0	7.5	-3.8	-11.5	7.8	-10.9	-8.3	-2.2	-8.0	-7.4	-6.5	-8.2	-11.6					
Mājsaimniecības	-3.4	-4.9	-4.4	-7.2	-5.2	-11.1	-8.2	-6.4	-6.6	-5.0	-4.0	-2.8	-8.1					
Rūpniecība																		
Apstrādes rūpniecības izlaide	3.0	11.6	3.1	-2.8	-0.4	-1.7	-1.3	4.2	-3.6	-3.2	-2.8	-6.2	-11.4	-10.2	-2.2			
Apstrādes rūpniecības realizācija, f.c.	25.1	33.3	11.8	12.1	12.5	13.2	14.7	12.6	9.6	12.2	10.3	5.1	-8.2	-6.5	-0.1			
Vietējā tirgū	25.3	33.6	15.7	11.2	22.7	20.1	24.7	22.3	19.8	25.0	24.7	6.3	-4.4	-3.8	-2.2			
Eksportā	25.0	33.1	9.8	12.7	7.4	9.9	10.1	8.1	4.6	6.9	4.3	4.5	-10.0	-7.8	1.1			

EM analītikas departaments

The background features abstract, overlapping geometric shapes in various shades of green, ranging from light lime to dark forest green. These shapes are primarily located on the right side of the slide, creating a modern, layered effect. The rest of the slide is plain white.

Paldies par uzmanību!

Jautājumi?